

9 פברואר 2017

י"ג שבט תשע"ז

לכבוד

ח"כ תמר זנדברג

יו"ר הוועדה המיוחדת למאבק בנגעי הסמים והאלכוהול

שלום רב,

הנדון: תכנית כוללנית להתמודדות עם התחלת עישון בקרב בני נוער

ההסתדרות הרפואית, על איגודים הבאים: איגוד רופאי בריאות הציבור, החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון, איגוד רופאי הילדים ואיגוד רופאי המשפחה, בשיתוף האגודה למלחמה בסרטן, המועצה הישראלית למניעת עישון ורשת ערים בריאות בישראל, מתריעים מפני מצב העישון בקרב בני הנוער ורואים בצמצום העישון ונזקיו משימה לאומית חשובה במסגרת השמירה על בריאות הציבור.

גיל ההתבגרות הוא גיל פגיע לתחילת עישון. "רק התנסות" הופכת בקרב בני נוער להתמכרות. **בני הנוער הם קהל היעד המועדף על חברות הטבק, אשר בנוסף לשיטות שיווק מתוחכמות, הן מפתחות מוצרים חדשים ואטרקטיביים לצעירים, כדי לפתות אותם להרגל המזיק והממית.** כך לדוגמה, כרגע קיימת סכנה ברורה ומיידית לבריאות הציבור בישראל כתוצאה מהחדרת מוצר חדש של חברת פיליפ מוריס - יש להבטיח כי כל כלי המאבק בנזקי הטבק יחולו מיידית על מוצר זה ועל מוצרים חדשים אחרים. נוסף על כך, חשיפת ילדים לעישון כפוי ולסביבה של מעשנים, פוגעת קשות לא רק בבריאותם, אלא גם מגדילה את הסיכון שיהפכו למבוגרים מעשנים בעצמם.

קיימת בישראל עשייה ברוכה להפחתת שיעורי העישון בקרב בני נוער בשיתוף פעולה של שפיי במשרד החינוך, האגודה למלחמה בסרטן ומשרד הבריאות. בשנה האחרונה גם נכנסו לתוקף תיקוני חקיקה ביחס לעישון במוסדות חינוך וקנסות למכירת טבק בתפוזרת וסיגריות בודדות, המכוונות במיוחד לצעירים. יחד עם זאת, בדיון שנערך באחרונה בוועדה בראשותך נחשף כי אין

מעקב ובקרה אחר איסור העישון במוסדות חינוך וטרם נחקקו התקנות לגבי שילוט מוסדות חינוך, כמו כן חסרה אכיפה על איסור מכירת טבק לקטינים.

למרות המאמצים המשולבים, המציאות מחייבת השקעה נוספת ומאמץ ממוקד, לרבות חקיקה, אכיפה וגיבוש תוכנית כוללת המשלבת הורים, מורים, תלמידים, רופאים ומובילי דעת קהל, כחלק מתכנית לאומית כוללת לשינוי הנורמה החברתית בנושא עישון. יש לתת מענה לצרכים היחודיים של כל קבוצת אוכלוסייה, לבנות תוכניות התערבות עם כל קבוצת יעד בהתאם לתרבות, לשפה, למנהגים ולנורמות החברתיות האופייניות להן.

בהמשך לנייר העמדה של ההסתדרות הרפואית בישראל, שאומץ על ידי הוועדה ועל ידי האגודה למלחמה בסרטן: ["עשר אסטרטגיות מוכחות ליישום מיידי לשם מלחמה במגפת העישון"](#), מצ"ב דגשים עיקריים למניעת התחלת עישון בקרב בני נוער והגנה על ילדים מעישון כפוי:

1. **הרחבת חוק הגבלת הפרסומות והשיווק של מוצרי טבק ואכיפתו:** מחקרים מוכיחים כי מוצרי טבק משווקים באינטרנט ובשטח בצורה אטרקטיבית בעיקר לצעירים. מחקרים חדשים הוכיחו כי שיווק עקיף או סמוי, משפיע על שימוש בטבק, בעיקר בקרב צעירים. תמונות של שימוש בטבק בסרטים ובערוצי מדיה ובידור אחרים, 'מנרמלים' שימוש בטבק בקרב בני נוער. האינטרנט הוא עכשיו אתר עולמי לשיווק ומכירה של מוצרי טבק, ונעשה נגיש יותר ויותר לצרכנים פוטנציאליים. הצגת מוצרי טבק במקום בולט בנקודות המכירה היא אסטרטגיה מרכזית של חברות הטבק לשיווק המוצרים לצעירים. **לכן, על הרחבת החוק לכלול:** איסור פרסום מוחלט בכל כלי התקשורת כולל אינטרנט ומדיה חברתית, איסור מתן חסויות, איסור פרסום בנקודת מכירה, איסור חלוקת טבק כמתנות, גם לא בתשלום סמלי או תרומה חלקית כמו הצטרפות לרשימת דיור, ביטול השילוט המותר ואיסור גורף של הצגת מוצרי טבק, כפי שנעשה במדינות רבות בעולם.
2. **העלאת המיסוי בשיעור אחיד על כל מוצרי הטבק ולא רק על סיגריות, ובאופן מיידי השוואת המס על טבק לגלגול:** העלאת מיסוי וכתוצאה מכך מחירים של מוצרי טבק משפיעים בעיקר על צעירים, אצלם מדובר בביקוש גמיש, והם מגיבים יותר ממבוגרים לעלייה במחירים.

3. **חקיקה המחייבת אזהרות גרפיות על חפיסות הסיגריות ושאר מוצרי הטבק :** אזהרות אלה מהוות כלי יעיל במיוחד להעלאת המודעות בקרב ילדים ונוער, ובקרב אוכלוסייה עם אוריינות נמוכה.
4. **סביבה נקייה מעישון לילדים ובני נוער :** לאור ההוכחות המדעיות על נזקי עישון כפוי, במיוחד לילדים, יש לתקן את חוק איסור העישון במקומות ציבוריים ולהחליף המילה "אולם" במילה "מקום". כלומר החוק יכול על כל מקום ציבורי בו נמצאים ילדים, גם בשטח פתוח, כגון שמורות טבע, גני חיות, חופי ים, גני שעשועים, מוזיאונים, יהיה נקי לחלוטין מעישון.
5. **הגבלת נגישות הנוער למוצרי טבק :** איסור מוחלט על מכירת מוצרי טבק כולל טבק לגלגול או טבק לנרגילה, או באידוי - במרחק מסוים ממוסדות חינוך ומקום כינוס של נוער, חיוב הזדהות בעת קניית מוצרי טבק באמצעות תעודה מזהה להוכחת גיל מעל 18, והגברת הפיקוח והאכיפה על איסור מכירת מוצרי טבק לבני נוער שכיום כמעט ואינה קיימת. בדיון בוועדה ביום הבינלאומי ללא עישון הצגנו, בשם קואליציה רחבה של ארגונים, את יוזמת "דור ללא עישון", על פיה תיאסר מכירת סיגריות על פי שנת לידה (לדוגמא לילידי שנת 2000 והלאה). ההצעה מקודמת על ידי מדינות שונות וארגון הבריאות העולמי.
6. **אימוץ גישה מערכתית ומדיניות כוללת של "בתי ספר נקיים מעישון":** החלת מדיניות של בתי הספר בהם מתקיימת תוכנית הוליסטית, המשלבת העצמת התלמידים על ידי חינוך, עם שמירה על סביבות נקיות מעישון. זאת בהשתתפות מערכות החינוך, הבריאות, רופאי הילדים והמשפחה, השלטון המקומי, הורים, תלמידים, ארגוני מגזר שלישי / חברה אזרחית. יש צורך לתקצב תוכנית כוללת שתכלול שילוט, מעקב, בקרה ואכיפה.
7. **תקצוב קמפיינים המיועדים לשינוי הנורמה חברתית בקרב צעירים לגבי עישון :** יש צורך בהתערבויות מלוות בקמפיינים - כחלק ממדיניות מתוכננת לשינוי נורמות ותפיסות חברתיות ("מעשנים הם פראירים של חברות הטבק", "עישון מסריח" וכדומה). ילדים ובני נוער יכולים להיות סוכני שינוי ולקחת חלק במאבק בנזקי העישון וחשוב לשלבם בתכנון הקמפיין והפעלתו. **מחקרים מתעדים כי קמפיינים תקשורתיים המוניים נגד טבק, במידה ומתוכננים היטב, עשויים להגביר מודעות לנזקי העישון, לייצר דעת קהל**

חיובית לתמיכה בחוקים הקשורים בעישון, לחזק נורמות חברתיות נגד השימוש בטבק, ולהפחית את שכיחות העישון.

8. **עידוד מחקר** אשר יבחן את האפקטיביות של התוכניות השונות לגמילה מעישון בקרב בני נוער, את הרגלי העישון והעמדות כלפי עישון לצורך תכנון תכניות ייעודיות.
9. **הקצאת משאבים במערכת הבריאות**, כדוגמת זמן רופאי ילדים, נשים ומשפחה, ואחיות טיפת חלב ובית ספר, לעיסוק ייעודי במניעת עישון ובגמילה מעישון בקרב ילדים ובני נוער כמו גם בקרב משפחותיהם, על מנת להגן על ילדים מנזקי העישון הכפוי.

מדינת ישראל חתמה על אמנת המסגרת של ארגון הבריאות העולמי בנושא פיקוח על תחום הטבק (ה-FCTC) ואשררה את חתימתה ב-2005. ב-2011 אישרה ממשלת ישראל את התוכנית הלאומית לצמצום העישון ונזקיו, שיושמה באופן חלקי ביותר. ההמלצות לעיל מבוססות ומוכחות כיעילות למניעת תחילת עישון בקרב צעירים.

מדובר בדיני נפשות ואנו קוראים לוועדה בראשותך ולכלל חברי הכנסת לקדם תוכניות התערבות מקיפות, חקיקת חוקים, אכיפתם ויישומם. חוקים שבכוחם למנוע תחלואה ולהציל חיים.

בכבוד רב,

הגב' מירי זיו, מנכ"ל האגודה למלחמה בסרטן

פרופ' נדב דוידוביץ', יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל

פרופ' שי אשכנזי, יו"ר איגוד רופאי הילדים

ד"ר לילך מלצקי, יו"ר החוג לרפואת אורחות חיים, איגוד רופאי המשפחה בישראל

ד"ר רחל דהן, יו"ר החברה הרפואית למניעה ולגמילה מעישון בישראל

עו"ד עמוס האוזנר, יו"ר המועצה הישראלית למניעת עישון

ד"ר מילכה דונחין, יו"ר רשת ערים בריאות בישראל

העתק

ח"כ הרב יעקב ליצמן, שר הבריאות
ח"כ אלי אלאוף, יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות
חברי וחברות הכנסת החברים בוועדה
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
פרופ' איתמר גרוטו, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות
פרופ' ליאוניד אידלמן, יו"ר ההסתדרות הרפואית
עו"ד לאה ופנר, מזכ"ל ההסתדרות הרפואית
עו"ד חן שמילו, ראש תחום מדיניות ציבורית, ההסתדרות הרפואית
פרופ' אליעזר רובינזון, יו"ר האגודה למלחמה בסרטן
פרופ' שלמה וינקר, יו"ר איגוד רופאי המשפחה, הר"י
פרופ' שי אשכנזי, יו"ר האיגוד לרפואת ילדים, הר"י
ד"ר לאה רוזן, ראש החוג לקידום בריאות, ב"י"ס לבריאות הציבור, אוני' תל אביב
ד"ר חגי לוי, מזכיר איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, הר"י.

